GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., insercyę odpłacają od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 16. Wtorek 21. Stycznia 1851. Rok gazecie 40.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Hyszpania. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Księztwa naddunajskie. — Turcya. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń, 15. stycznia. Dnia 16. stycznia wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany II. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa na r. 1851, a mianowicie tymczasem tylko w niemieckim języku.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 9. Rozporządzenie cesarskie z d. 3. stycznia 1851, którem wydano organizacyę sądową dla lombardzko-weneckiego królestwa.

Wadowice, 4. stycznia. *Józef Hofmann*, rodem z Bitlschar w komitacie Trenczyńskim w królestwie Węgier, 36 lat mający, rel. izrael., bezżenny, mydlarz z profesyi, skazany został za przekroczenie stanu oblężenia przez niezachowanie przepisów paszportowych na trzymiesięczny areszt w sztokhauzie w kajdanach zaostrzony trzydniowym postem o chlebie i wodzie w każdym tygodniu. *Ferdynand Ixenschmidt*, rodem z Neustadt w okręgu rządowym Oppeln, prowincyi wyższego Szlązka w królestwie pruskiem, 32 lat mający, rel. ewangielickiej, bezżenny, szeregowiec z drugiej kompanii 1. batal. polowego 23 pułku piechoty lin. król. pruskiej armii, skazany został za przekroczenie stanu oblężenia przez niezachowanie przepisów paszportowych na cztero-tygodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach zaostrzony jednodniowym postem o chlebie i wodzie w każdym tygodniu — w drodze łaski zmniejszono tę karę na ośmiodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach, zaostrzony jednodniowym postem o chlebie i wodzie w tygodniu.

Za zatajenie broni skazani zostali:

Tomasz Skowron, rodem z Grabasia, tego samego dom., w cyrkule Wadowickim w Galicyi, 29 lat mający, rel. kat., bezżenny, młynarz z profesyi, osiadły w Wieprzu ad Jędrychów, na cztero-tygodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach. — *Jan Niecong*, rodem z Czarny dom. Izdebnik, ojciec dwojga dzieci, 35 lat mający i *Franciszek Jucha*, rodem z Wysoki, dom. Kalwarya, 30 lat mający, obadwa rel. kat., żonaci i włościanie z cyrkułu Wadowickiego na cztero-tygodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach.— *Jan Szczepanik*, rodem z Pinkówki i *Jan Bartoszyk*, rodem z Jachówki, obadwa włościanie domin. Izdebniki w cyrkule Wadowickim, katol., żonaci ojcowie jednego dziecięcia, na czterotygodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach.

Stanisław Kassak, 42 lat mający, ojciec 6 dzieci; *Jan Stramecki*, 37 lat m., ojciec jednego dziecięcia, *Wawrzyniec Boba*, 50 lat mający, ojciec 4 dzieci, — *Błażyusz Kleczar*, 36 lat m., ojciec 2 dzieci, — *Kazimierz Juracki*, 22 lat m., bezżenny — *Jan Mierta*, 32 lat m., ojciec 3 dzieci i *Emanuel Jung*, 33 lat mający, bezżenny rodem z Krałowicz w cyrkule Czaslawskim w Czechach, rusznikarz z profesyi; wszyscy zaś pierwsi siedmiu włościanie rel. kat. osiadli w Polance Wielkiej, dom. tego samego, w cyrkule Wadowickim; a mianowicie pierwsi siedmiu każdy na trzy-tygodniowy, a rusznikarz Emanuel Jung na sześciotygodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach.

Albert Zdorz, 41 lat mający, ojciec 5 dzieci, *Wawrzyniec Lopatta*, 35 lat m., ojciec 9 dzieci, *Błażyusz Trojan*, 35 lat m., ojciec 2 dzieci, — *Marcin Trojan*, 52 lat m., ojciec 3 dzieci, *Albert Gazdecki* 38 lat mający, ojciec 2 dzieci i *Michał Pieron*, 40 lat m., ojciec 3 dzieci, wszyscy żonaci, rel. katol., i włościanie z Peim, dom. Izdebnik w cyrkule Wadowickim w Galicyi, na trzytygodniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach zaostrzony jednodniowym postem o chlebie i wodzie w każdym tygodniu.

Albert Niecicula, rodem z Skawinek, domin. Izdebniki w cyrkule Wadowickim, 48 lat mający, rel. katol., żonaty, bezdzietny, na czternasto-dniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach. — *Józef Skwarek*, 27 lat m., i *Błażyusz Skwarek*, 11 lat m., tudzież *Tomasz Świder*, 28 lat mający, wszyscy rodem z Jordanowa, tego samego domin., w Wadowickim cyrkule, rel. kat., bezżenni, bez profesyi, synowie włościan na ośmio-dniowy areszt w sztokhauzie w kajdanach; a mianowicie Tomasz Świder i Józef Skwarek 48 godzin bez kajdan; zaś *Stanisław Świder*, rodem z Ponic dom. Rabka, w cyrkule Wadowickim, 45 lat mającemu, rel. kat., żonatemu, ojcu 5 dzieci, włościaninowi z Rozówki policzono odsiedziany 6-tygodniowy areszt indagacyjny za karę.

Z c. k. wojskowej sekcyi śledczej nr. 7.

Sprawy krajowe.

(Litogr. „Kor. austr.“ o czynnem zajmowaniu się ministra oświecenia organizowaniem szkół dla ludu.)

Wiedeń, 16. stycznia. Zwracamy uwagę naszych czytelników na następujące doniesienie pochodzące z niezawodnego źródła, które połączone z wypadkiem specyalnym, daje poznać że ministeryum publicznego oświecenia i nauki publicznej zajmuje się czynnie organizowaniem szkół ludu w stosownym związku z kościołem, a w skutek tego, że parytetyczne postępowanie z fundacyami i funduszami szkolnemi okazuje się nadal niestósowne; następnie że potrzebne jest oddzielenie właściwych funduszów, i że w tym zamiarze i w tym kierunku odbyły się już obrady względem szkół ludu w Siedmiogrodzie, który co do wyznań religijnych tak mocno jest rozdwojony.

„Katolicki dziennik z Morawii zamieścił niedawno wiadomość, że pewien katolickiemi pieniądzmi założony fundusz szkolny przeznaczył dobrowolnie dla protestanckiego nauczyciela dekretem namiestnictwa ddto Opawa 8. września 1850 l. 6193 dożywotnie 50złr. m.k. i przytoczył naganne uwagi z tego powodu. Wiadomość ta przeszła także do katolickich dzienników w Tyrolu. Kto ją zakomunikował, wnosząc z dokładnej cytacyi, wyczerpnął ją z urzędowego źródła, a zatem był zapewne zawiadomiony, że minister publicznego oświecenia dał na to pozwolenie, ale może przez dyskrecyę namienił tylko o namiestnictwie.“

„My możemy uzupełnić ten artykuł, i przytoczymy oraz jaki powód kierował w tym względzie ministrem publicznego oświecenia. Fundusz szkolny, którego założenie przypada w ostatnich latach panowania cesarzowej Maryi Teresy, a który urzędownie nigdzie nie jest nazwany katolickim, tylko zawsze funduszem szkoły normalnej, był wprawdzie utworzony powiększej części, ale nie wyłącznie z pieniędzy katolickich. W szczególności pobiera on pewną część swych dochodów z daniny od każdego legatu wynoszącej 300złr. z okładem, a danina ta pobiera się według testamentu legataryusza po 1, 2 lub 4złr.“

„Daninę tę zaprowadzono najprzód patentem z dnia 14. września 1775, potem rozciągnięto ją powoli na wszystkie części państwa, gdzie był urządzony funduszowy instytut szkół normalnych, a instancye zajmujące się pertraktacyą spadkobierstwa pobierają ją jeszcze po dziś dzień na mocy nadwornego dekretu sprawiedliwości z dnia 1. grudnia 1788. — A że ta danina pobierana jest także od legatów protestanckich, przeto już sama słuszność wymagała, by z funduszu normalnych szkół w Morawii i Szlązku, gdzie ten fundusz od czasu swego założenia znaczną sumę pobierał z legatów protestanckich, wyznaczono wsparcie także dla protestanckiego nauczyciela. Człowiek, o którym tu jest mowa, zowie się Jan Chuduba, 24. czerwca 1850 skończył pięćdziesiąty rok służby w zawodzie nauczycielskim, i pobiera od gminy Matzdorf, roczną płacę 50 złr., której namieniona gmina dla swej niemożności podwyższyć nie może. Z tych powodów więc pozwolono rzeczonemu nauczycielowi ministeryalnym dekretem z dnia 8. sierpnia 1850 dodatek rocznych 50 złr. z morawsko-szląskiego funduszu szkół normalnych.“ — „Zresztą wypadek ten przedstawia w należytem świetle, w jakie trudności wikła się rząd gdy fundacye szkolne i fundusze jako parytetyczne traktuje, które się wszędzie zamieniły w konfesyjne, gdzie się stosunkom naturalnie rozwijać dozwolono, jeżeli fundacye i fundusze na religijnej podstawie wyrosłe, łączy razem z dodatkami, które się na mocy przepisów politycznych od wszystkich obywateli państwa bez względu na stosunki konfesyjne pobierają.“

„Skoro ta droga porzucona będzie, skoro szkoły ludu będą znowu uważane i traktowane w swoim naturalnym związku z kościołem, wtedy rząd zewszechmiar postara się także, aby katolickich funduszów szkolnych nie obracano na szkoły protestanckie.“

„Ale nim istniejące fundusze szkolne ogłosi rząd wyłącznie katolickiemi, nie będzie już od zwolenników innych wyznań pobierać dodatków od tych funduszów, lecz przeciwnie dodatki te obróci na ich szkoły konfesyjne. W ten sposób ustanie nawzajem wszelki nienaturalny przymus, obrażający w człowieku to, co jest najświętszem, uczucie religijne, a przez rozsądnie zaprowadzoną wolność zapobiegnie się wszelkim powodom do wzajemnych rekryminacyi.“

„Jesteśmy zawiadomieni, że ministeryum samo szczerze pracuje nad tem, aby dojść do tego punktu, i że obrady, które niedawno toczono w Siedmiogrodzie, który na wiele wyznań religijnych

jest podzielony, okazały konieczność rozdzielenia szkół ludu na szkoły konfesyjne także w ekonomicznym względzie i konieczność ścisłego połączenia z kościołem. *(Lit. k. a.)*

(Sprawy sławiańskie.)

Wiedeń, 16. stycznia. Nie od rzeczy będzie dowiedzieć się, że w Węgrzech wychodzi obecnie pięć pism peryodycznych. Drukarnia Mechitarystów zasługuje najbardziej na uwagę. Wychodzą tam: 1) „*Slovenskie Nowiny*," redagowane przez pp. Daniela Licharda i Jonasza Zaborskiego, od drugiej połowy roku 1849 trzy razy na tydzień, częścią łacińskiemi częścią gockiemi literami drukowane. 2) „*Wistnyk*" czasopismo, dla Rusinów, redagowane przez Iwana Hołowackiego, trzy razy na tydzień, drukowane kirylicą. 3) „*Videnski Dennik*," czeska gazeta polityczna, redagowana przez Jana Volka. 4) z beletrystyczno-literackim dodatkiem „*Vesna*" (wiosna), a 5) „*Mirozrenia*," czasopismo w języku bułgarskim, redagowane przez Joana Dobrowicza, miesięcznie w dwóch poszytach po 2 arkuszy. Ostatnie 4 czasopisma założone są w roku 1850.

Praga, 15. stycznia. Uzbierane z powodu jubileuszu Pragskiego uniwersytetu datki w ogółowej kwocie 89,346 złr. 31 kr. m. k. obrócono na posąg Cesarza Karola IV., na wydanie hystoryi Pragskiego uniwersytetu, tudzież dzieła napisanego przez pana Stitny z czasów Cesarza Karola II.; na wybicie jubileuszowego medalu, nakoniec na zakupienie wizerunku Cesarza Ferdynanda V., jako Króla Czeskiego, a resztę na zbogacenie fundacyi Krombholza dla ubogich chorych studentów w Pradze.

Cilli, 15. stycznia. Zawiązuje się tu towarzystwo czytelników sławiańskich, które nietylko czasopisma, lecz także wszystkie inne literackie płody sławiańskie nakładać będzie. Przez dobrowolne datki posiada namienione towarzystwo już dość zamożną bibliotekę.

Kraków, 14. stycznia. Według dziennika *Czas* uchwalił komitet dla pogorzelców miasta Krakowa na posiedzeniu dnia 11go b. m. rozdać znowu pomiędzy posiadaczy spalonych domów z wpłynionych zasiłków sumę 144,000 złr. m. k. Ta suma wynosi 6 pCt. ogółowej szkody. Lecz podział nastąpi tylko do rąk tych obywateli, którzy się wywiodą, że otrzymaną wprzódy od komitetu zapomogę 10 pCt. obrócili na odbudowanie swoich domów i już przynajmniej aż pod dach mury wystawili. Kwoty dla tych obywateli, którzy się taką restauracyą swych domów niewywiodą, będą tymczasem w kasie komitetowej zatrzymane. *(Lit. kor. austr.)*

(Organizacya sądowa dla lomb.-wenec. Królestwa.)

Wiedeń, 17. stycznia. Do wiadomości publicznej podano już organizacyę sądową dla lombardzko-wenecyańskiego Królestwa. W tyczącem się przedłożeniu pana ministra sprawiedliwości znajduje się ta uwaga, że w pomienionem Królestwie, które już dawniejszemi czasy posiadało doskonalsze instytucye sądowe, znajdują się daleko pomyślniejsze niż w innych prowincyach warunki dla odpowiedniego czasowi przeistoczenia stosunków sądowniczych. Uznano też za rzecz potrzebną porównać ile możności instytucye te z instytucyami reszty krajów koronnych. Pierwszą instancyą dla spraw cywilnych, które mogą być sumarycznie rozstrzygnięte, tudzież dla lżejszych przekroczeń będą prefektury; prowincyonalne trybunały sądowe rozstrzygać mają w ważniejszych sporach cywilnych i w cięższych przestępstwach. Obu tym instancyom podlegać będą prefektury kolegialne. Procedura sądowa odbywać się ma publicznie i ustnie. Od zaprowadzenia zaś instytucyi sądów Przysięgłych odstąpiono, bowiem nie odpowiada włoskiemu charakterowi narodowemu, a według zawartej w przedłożeniu ministeryalnem uwagi, nie byłaby nawet z wdzięcznością przyjęta. Możemy za to zaręczyć z własnego doświadczenia — pisze *lit. kor. austryacka* — i zaświadczyć się w tej mierze wiarogodnymi poręczycielami, iż ludność włoska nie życzy sobie bynajmniej sądów Przysięgłych, zwłaszcza że spieszne, bezstronne i niezawodne wymierzenie sprawiedliwości należy do wyraźnych jej potrzeb.

(Wiadomości potoczne.)

Wiedeń, 15. stycznia. W ogóle wyszło dotychczas 165 numerów powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a 61 zeszytów dodatkowych, które zawierają 868 różnych dekretów. — Między niemi jest 99 patentów, 81 cesarskich rozporządzeń i najw. postanowień, dekretów ministerstwa spraw zewnętrznych 4, spraw wewnętrznych 101, finansów 172, wojny 34, nauk publicznych 158, sprawiedliwości 97, kultury krajowej 16, handlu 106, przywilejów nadano 312, przedłużono 194, za zgasłe ogłoszono 146, przemieniono 7.

— Pan prezydent ministrów książę *Schwarzenberg* udał się wczoraj zaraz po przybyciu do Jego Mości Cesarza, i bawił tam prawie godzinę. — W towarzystwie pana prezydenta ministrów przybył tu koncepista ministeryalny v. *Boul* i c. k. pułkownik baron *Gablenz*. — Na przedwczorajszem posiedzeniu rady gminy odczytano projekt adresu do pana prezydenta ministrów. — Dziś wieczór będzie druga *soirée* u Jej cesarzewicz. Mości Arcyksiężny Zofii.

— 15. stycznia. Zwołana we wrześniu r. z. komisya w Magdeburgu dla zajęcia się rewizyą stosunków nawigacyjnych na Elbie, odroczyła się na dniu 23. grudnia 1850. Wniosek Austryi, aby uciążliwe najbardziej dla Czech cła na rzece Elbie zupełnie zniesiono, niezostał przyjęty przez Saksonię i Prusy. Pomimo to jednakże czuł się rząd austryacki obowiązanym poczynić stosowne kroki w tej mierze, aby przynajmniej jedną część życzliwego zamiaru swego urzeczywistnić. Przedłożył więc nowe projekta tyczące się umniejszenia cła na Elbie za porozumieniem się z Saksonią i Hamburgiem, przezco handel i żegluga na tej rzece bardzo znacznie ułatwioną zostanie. *(Lit. kor. austr.)*

— 16. stycznia. *Gazeta Wiedeńska* zawiera rachunek, złożony imieniem dyrekcyi bankowej przez gubernatora austryackiego narodowego banku na zgromadzeniu bankowego wydziału z 13go stycznia, i okazuje, jakie zmiany zaszły podczas upłynionego roku 1850 w stanie austryackiego narodowego banku. — Pierwszą nieprzerwaną jazdę koleją żelazną z Drezdna do Pragi i Wiednia odbył dnia 13. prezydent ministrów książę Schwarzenberg powracając z Drezdna do Wiednia. — Wczoraj przedpołudniem otworzono pierwsze posiedzenie sądu Przysięgłych dla Wiedeńskiego sądowego okręgu w urzędowej stosownie sali assyzów dawnego rządowego gmachu. Bardzo liczne zgromadzenie, złożone w większej części z klasy inteligencyi, a najszczególniej ze stanu sędziów i adwokatów zebrało się bardzo wcześnie w sali. Między słuchaczami znajdowali się także pan minister sprawiedliwości, prezydenci najwyższego trybunału, sądu apelacyjnego i namiestnik niższej Austryi. Treściwą mową zagaił prezydent sądu Przysięgłych dr. Würth posiedzenie.

— Według rozporządzenia ministeryum spraw wewnętrznych wydanego w porozumieniu z ministeryum sprawiedliwości, zastanawiają się wzięte do pertraktacyi przed ogłoszeniem konstytucyi państwa przypadki nieupoważnionego wywędrowania. Zresztą pertraktacya ta nie jest przeto zaniechaną, lecz tylko na tak długo odroczono w tym względzie dalsze stanowcze kroki, dopokąd nie będzie ogłoszona nowa mająca w krótce wyjść ustawa o prawie krajowego obywatelstwa, według której potem ocenić je należy.

— 17. stycznia. Właśnie dochodzi nas w drodze telegraficznej wiadomość, o śmierci c. k. ambasadora przy dworze belgijskim barona Neumann. *(Lit. kor. austr.)*

— Z c. k. drukarni rządowej we Wiedniu wyjdzie niebawem memoryał o nowej rosyjsko-polskiej taryfie cłowej z dniem 1. (13.) stycznia wprowadzonej. Dowiadujemy się z niej, iż wszelkie zakazy spowodowane ścisłym systemem prohibicyjnym, zostały powiększej części zniesione, jak np. wszelkie towary łokciowe, powozy, porcelana, sukna rozmaitego gatunku, wyroby ślusarskie itp. Cła od tych artykułów postanowiono na 20—30 i 15 procent. Cło od przywozu nieobrobionego jedwabiu zmniejszono z 2 rubli 60 kop. na 1 rub. od puda. Za szkło do okien i inne wyroby szklanne płaci się 3 ruble zamiast 18 rubli od puda. Zmniejszenie cła od tych artykułów ważne jest i dla Austryi, *której obrót handlowy z Rosyą coraz się wzmaga.* Z tabelarnego zestawienia okazuje się, że te artykuły od których cło przywozowe do Rosyi i Polski zmniejszono, przenoszą dwukrotnie liczbę tych artykułów, od których wybierają dla ważnych a dla Rosyi stanowczych względów cła podwyższone. Gdy zresztą nastąpiło zmniejszenie prawie wszystkich pozycyi dawniejszej ros. taryfy cłowej, przeto pozorne to podwyższenie nie wywrze utrudniających dla handlu skutków, zwłaszcza przy tylu innych zniżeniach tyczącej się taryfy. Biorąc rzeczy z austryackiego stanowiska, zasługuje na uwagę i ta okoliczność, iż niektóre artykuły jako to: płutno, żelazne wyroby, naczynia gliniane, wyroby stolarskie, niektóre towary kolonialne, ryż, suche owoce południowe itp. przywożone lądem mniejszemu podlegają ocleniu niż te, które przychodzą na okrętach. *(Lit. kor. austr.)*

(Kurs wiedeński 18. stycznia 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — $94\frac{5}{8}$, $4\frac{1}{2}$% — $82\frac{3}{4}$. 4% — —. $2\frac{1}{2}$% — —. Akcye bank. 1140. Losy z r. 1834 — $1002\frac{1}{2}$. z 1839 $288\frac{3}{8}$. Akcye kolei północ. $1177\frac{1}{2}$. Budweiskie 253. Dunajs. żeglugi parowej 525.

Ameryka.

(Stan Nowego-Yorku. — Kongres.)

Nowo-York, 21. grudnia. Czynność w tutejszym porcie w ciągu całego roku niniejszego nie była tak wielka, jak właśnie teraz. Samo miasto wzmogło się niesłychanie, bowiem według urzędowych wykazów liczy teraz 517,849 mieszkańców z majątkiem najmniej 256 milionów dolarów, kiedy rok 1800 miało zaledwie 60,489 ludności z majątkiem około 24,400,000 dolarów. Od roku 1820 poczęło miasto Nowo-York wyprzedzać Filadelfię, gdzie obecnie liczą 330,000 mieszkańców. Po dokonaniu olbrzymiego projektu kolei żelaznej do cichego oceanu stanie się Nowo-York niebezpiecznym współzawodnikiem Londynu, i będzie głównym magazynem towarów a ogniskiem handlu całego świata. Projekt tej olbrzymiej kolei łączącej zachód z Oregonem i Kalifornią przedłożono teraz kongresowi. Według tego wynosiłaby długość gościńca od granic państwa Missouri, od St. Louis aż do San Francisco 1600 mil, a obwód jego zajmowałby według swej całej wzdłuż przestrzeni 100 mil w szerz, tak że założenie jego odpowiednio projektowi Bentona obejmowałoby najmniej 150 milionów akrów ziemi. Jakkolwiek plan ten zdaje się być olbrzymi, niewątpimy jednakże o tem bynajmniej, iż przyjść może do skutku, bowiem nowy ten gościniec handlowy konieczny już jest dla państw zjednoczonych, jeźli tylko odpowiedzieć zechcą swemu powołaniu. Po uskutecznieniu tej kolei będzie można najdalej w 40 dniach odbyć podróż z Liwerpolu do Chin. Spodziewać się zresztą, że kongres zajmie się jak najgorliwiej ważną tą sprawą. W Washingtonie idą rzeczy spokojnym swym trybem; tak izba reprezentantów jako i senat nie obciążają się bynajmniej zbytnią pracą, w ostatnich dniach jednak ożywiły się nieco z powodu przytomności Jenny Lind. Sam bowiem prezydent oświadczył się z wszelkiemi grzecznościami dla niej, a sędziwi panowie z kongresu prześcigają się w uprzejmości dla tej spiewaczki szwedzkiej. *(D. R.)*

Hyszpania.

(Sprawy senatu.)

Madryt, 7. stycznia. Posiedzenie senatu ściągnęło dzisiaj do sali znaczną liczbę widzów, bo po mieście rozeszła się pogłoska, że jenerał Narvaez ma zamiar żądać od jenerała Pavia wytłumaczenia się ze słów wyrzeczonych na ostatniem posiedzeniu. Jakoż istotnie zaraz na wstępie posiedzenia zabrał głos książę Walencyi, zapytując jenerała Pavia, markiza de Novaliches, o kim myślał mówiąc, że w roku 1837 nie ogłosił jak pewne osoby manifestu dążącego do rozsprzężenia węzłów karności; że w r. 1838 nie konspirował przeciw Królowy i nie brał nigdy udziału w tajnych towarzystwach. Pewien dziennik donosił, że słysząc to pobladł jenerał Narvaez.

Markiz de Novaliches odrzekł na to, że ponieważ rząd zachował tajemnicę co do powodów jego misyi na wyspy Kanaryjskie, przeto i on (Pavia) uważa za rzecz stósowną zachować tajemnicę co do nazwiska osoby, do której wspomnione słowa zastósował, i że wyrok zostawia każdego sumieniu, czy może je wziąć do siebie.

Książę Walencyi oświadczył, iż nie żąda dalszego wyjaśnienia, gdyż sumienie nic mu w tej mierze nie wyrzuca.

Po tem zajściu przystąpiła izba do dalszej dyskusyi nad wnioskiem dążącym do mianowania komisyi dla roztrząśnienia powodów wysłania jenerała Pavia na wyspy Kanaryjskie, jako sprzeciwiającego się niezawisłości członków senatu. Przy odjeździe kuryera zbijał minister spraw wewnętrznych wniosek ten jako nie na czasie będący, gdyż rząd przyrzekł przedłożyć projekt do ustawy tyczący się tej kwestyi. *(Ind. belge)*

Francya.

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 15. stycznia. Minister Baroche broni usunięcie jenerała Changarnier; twierdzi, że L. Napoleon wykonał tylko prawo konstytucyjne, ale szanuje konstytucyę i nie żąda imperyalizmu. Pan de Lasteyrie powstaje na ministeryum w imieniu burgrabiów. Jutro wystąpią główni mowcy i odbędzie się głosowanie. Lewa strona ma zamiar żądać pojedyńczego porządku dziennego. Słychać, że p. Lamartine otrzyma posadę ambasadora przy dworze belgijskim.

Lit. koresp. austr. pisze: Z listów z Paryża z dnia 13. b. m. dowiadujemy się co następuje: Mianowanie jenerała Baraguay d'Hilliers wywarło niepomyślne wrażenie na armii. Obwiniają go, że w czerwcu r. 1848 nie chciał objąć dowództwa po jednym z poległych jenerałów pod pozorem, że naczelny dowódzca nateneczas jenerał Cavaignac jest młodszym od niego jenerałem.

Pogłoskę, jakoby prezydent republiki posiadał pismo jenerała Changarnier do księżny Orleańskiej, zbijają te listy stanowczo.

Obawiają się tu bardzo mogących nastąpić skutków postępowania ze strony zgromadzenia narodowego w obec prezydenta republiki. Podczas walki parlamentarnej trwa nieustannie usiłowanie stronników rządu i izby, by się w dziennikach poniżać wzajemnie w oczach ludu i moralnie zabijać.

Podczas gdy dziennik *Constitutionnel* w pociskach swoich na przewodźców większości odwołuje się do bankietów z r. 1848, umieszcza *Assemblée nationale* wiadomości o ofertach czynionych jenerałowi Changarnier przez prezydenta republiki i o nadużyciach, których się prezydent miał dopuścić na giełdzie w towarzystwie z ministrem finansów panem *Fould*.

Tchnące patryotyzmem i dobrze myślące osoby, które nas zaszczyciły tem doniesieniem, pisze *L. K. A.*, przejęte są trwogą na samą myśl o skutkach podobnego postępowania. Jakiż szacunek może mieć lud dla władz państwa, które niepomne swego i tak już wątłego stanowiska usiłują poniżać się wzajemnie takiemi środkami? A jeżeli wszyscy mężowie zdolni do rządzenia Francyą będą tak poniżani i hańbieni, i staną się przeto niemożliwymi, jakiż los czeka wtenczas społeczeństwo francuskie, i w czyjeż ręce dostanie się ster władzy.

(Posiedzenie izby prawodawczej z dnia 13. stycznia.)

Paryż, 13. stycznia. Dzisiejsze posiedzenie otwarto jak zwykle o godz. 2 pod prezydencyą pana Dupin. Najprzód załatwiono kilka małoznaczących wniosków do ustaw, jako to: Oddanie ministerstwu wojny kilku budynków w Wersalu, przyzwolenie traktatu względem wydawania zbiegów z Hyszpanią, upoważnienie do poboru 80,000 rekrutów z klasy wieku r. 1850, wymiana gruntów między państwem i miastem Lugdunem. Wniosek kilku socyalistów (Clément, Dulac itd.) ażeby wszelkie umowy dzierzawy zawierano przynajmniej na lat 10, a właściciela gruntu zobowiązywano, iżby po upływie tego czasu wynagrodził dzierzawcę za pomnożenie dochodów z majątności albo pieniędzmi, albo odnowieniem umowy dzierzawnej, odrzucono większością 520 głosów przeciw 66. Potem debatowano nad projektami względem organizacyi industryi rzeźników w Paryżu i produkcyi bydła w całej Francyi. — *Joret* (z lewej strony) przedłożył projekt, ażeby zgromadzenie mianowało komisyę dla wypracowania ustawy o urządzeniu rolniczych assekuracyjnych zakładów. Wniosek ten odrzucono jako zanadto ogólny, co spowodowało wnioskodawcę do namiętnych wyrzutów przeciw większości za jej parcyalność przeciw opozycyi. Potem zamknięto posiedzenie.

(Wiadomości potoczne.)

Paryż, 12. stycznia. Dziennik *Patrie* przytacza osnowę *zamierzonej* przemowy przez wiceprezydenta republiki Boulay (de la Meurthe) podczas uczty, którą dawał wczoraj dla prezydenta republiki, lecz ten naprzód już wymówił się od niej, aby — jak mówi *Patrie* nie dać i najmniejszego powodu do złośliwych wersyi. Toast ten miał opiewać w te słowa: „Panie Prezydencie! Raczyłeś Pan przyjąć skromną moją gościnność w domu ojca mojego. Cienie jego podzielają radość i chlubę synowską z ugoszczenia sukcesora imienia Napoleona. Radują się one z okazania przezemnie tej czci jaką składam uczciwości obywatelskiej, umiarkowaniu, tej wierności w zachowaniu przysięgi i temu poświęceniu się dla dobra ojczyzny, którego jestem świadkiem, i któreto przymioty jednają coraz bardziej popularność u narodu i sławę dla Twego imienia.— Przerywam mowę moją ze względu na Twoją Panie obecność. Poprzestaję na przytoczeniu jeszcze tylko słów z ostatniego poselstwa pana prezydenta: Bóg dokona reszty!"

Prezydent republiki odbył wczoraj znowu dłuższą przejazdkę konną na bulwarach.

Moniteur zawiera tymczasowe mianowanie zastępcy narodowego i kontradmirała, Romain Desfosses, komendantem stacyi lewantyńskiej w miejsce pana Montaguies de la Roque.

Jenerał Changarnier zajął nowe pomieszkanie w bliskości pałacu Elysée.

Na ulicy de la Chaussée d'Antin zaszła wczorajszego wieczora demonstracya na rzecz cesarstwa.

Prezydent republiki postanowił nie powierzać na przyszłość reprezentantom narodowym żadnego stanowiska dyplomatycznego.

Włochy.

(Depesze telegraficzne.)

Turyn, 13. stycznia. *Borella*, członek lewej strony izby deputowanych proponuje zniesienie orderu St. Pawła: Według dziennika *Armonia* mają Ratazzi i wielu innych członków lewego centrum wstąpić do ministeryum; przeciwko temu remonstrowała prawa strona w drodze poufnej.

Florencya. 13. stycznia. Dziennik *Statuto* zasuspendowano na miesiąc za artykuł przeciw ustawie teatralnej. Traktat pocztowy z Francyą został zawarty; ratyfikacye są tu oczekiwane.

Rzym, 11. stycznia. Rząd papieski oświadczył, iż jest gotów wejść z Toskanią i Austryą w układy względem połączenia kolei żelaznych. *(Br. Ztg.)*

(Sprawy izby turyńskiej.)

Turyn, 12. stycznia. Dzisiaj wotowano 6 i 7mą kategoryę budżetu. 8ma tyczy się szkół marynarskich. Przy tej sposobności rozprawiało kilku mowców z trybuny o istnącym w Sardynii systemie naukowym. Wszystkie bez wyjątku stronnictwa uznały konieczność gruntownych reform i upoważniły rząd do niezwłocznego ich przedsięwzięcia. *(L. K. A.)*

Niemce.

(Załatwienie kwestyi szlezwicko-holsztyńskiej.)

Piszą z Berlina pod dniem 16. stycznia: Kwestya szlezwicko-holsztyńska jest już załatwiona. Przybyły tu wczoraj duński minister finansów hr. Sponneck wyrzekł w imieniu swego Monarchy zupełne uznanie uchwały związku z dnia 17. września 1846, tudzież praw księztw, o ile są zagwarantowane uchwałami związku. *(B.Z.)*

(Memorandum rządu saskiego względem materyalnych kwestyi przy konferencyi.)

Drezdno, 14. stycznia. *Drezdenski Journal* z dnia 12. b. m. ogłasza memorandum król. saskiego rządu względem materyalnych, a osobliwie cłowych i handlowych kwestyi przy konferencyi w Drezdnie. Przy końcu tego dokumentu sformułowano następujące wnioski: Ażeby konferencya uchwaliła zamiast art. 19. aktu związkowego i art. 64. Wiedeńskiego aktu konkluzyjnego postanowienia pewniejszej n. p. następującej treści: wszystkie rządy niemieckie obowiązują się dążyć do ostatecznego zupełnego połączenia wszystkich państw niemieckich w jedno terytoryum celne i handlowe z równem ustawodawstwem w sprawach celnych i handlowych, z jednakowemi urządzeniami wszystkich zakładów komunikacyi i zupełnie wolnym wewnętrznym obrotem w drodze wykształcenia i wzajemnego zbliżenia istniejących już stowarzyszeń w podobnym celu. *(Austr.)*

(Sejm wirtemberski nie prędko będzie zwołany.)

O prędkiem zwołaniu sejmu wirtemberskiego w teraźniejszych stosunkach nie można ani myśleć, a wzmianka o tem w dzienniku *Merkur* odnosi się tylko do spraw przygotowawczych, które na wszelki sposób załatwione być muszą, czy izby prędzej czy później zwołane będą. W skutek zmienionego regulaminu obywateli i zmodyfikowanych stosunków podatkowych nie są już dostateczne postanowienia ustawy wyborowej z roku 1819, i minister spraw wewnętrznych uczynił w tej mierze królowi przedstawienie. Izby nie miałyby teraz nic do załatwienia prócz przedłożenia poboru podatków, a może i połączenia kolei żelaznej. Pierwsze należy na zasadzie §.89 ciągle pobierać, a drugą potrzeba się przynajmniej o tyle zająć, by od Bretten do Pforzheim linię pociągnąć, gdyż nawet najradykalniejsza izba nie może się temu połączeniu w ogóle sprzeciwić.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 14. stycznia.)

Metal. austr. 5%—72¼; 4½% 63⅛. Akcye bank. 1022. Sardyńskie 33¼. Hyszpańskie 3% — 33½. Polskie 300 — —.; 500 — —.

(Kurs giełdy berlińskiej z 16. stycznia.)

Dobrowolna pożyczka 5% — 106 m. Oblig. długu państwa 84⅝. Akcye bank. 95. Polskie listy zastaw. —. Polskie 500 — 81⅛; 300 — 145¼ L. Frydrychsdory 13$^1/_{12}$. Inne złoto za 5 tal. 8⅛ L. Austryackie banknoty 78$^1/_{12}$.

Księstwa Naddunajskie.

(Rozporządzenie c. k. ajenta i jeneralnego konzula.)

Bukareszt, 2. stycznia. Tutejsza gazeta umieszcza wydane temi dniami rozporządzenie tutejszego c. k. ajenta i jeneralnego konzula, z czego przytaczamy co następuje: U cyganów stojących pod protekcyą austryacką zachowuje się zwyczaj, iż zamożniejsi wspierają uboższych w ich ucisku pieniężnemi zaliczkami, za które otrzymujący wsparcie odpłacają się pracą rąk własnych. Nie wdając się w żadne osobne umowy co do rodzaju i terminu lub przeciągu roboty, ani co do obrachunku i sposobu umorzenia długu, sądzą wierzyciele nabywać prawa: iżby dłużnik tak długo im pracował, pokąd nie uiści się z długu, i że nawet to prawo mogą drugim cesyonować. Gdy przeto dla uciążliwych pretensyi wierzycieli z jednej strony, a dla gnuśności i opieszałości dłużników z drugiej strony dług zamiast pomniejszenia i zupełnego w końcu umorzenia z czasem tylko tem więcej wzrastał, tedy musiałyby ztąd w końcu wyniknąć podobne stosunki poddaństwa (Leibeigenschaft), jakie między tutejszo-krajowymi cyganami się utrzymują, — jeżliby chciano w sądach uwzględnić podobne pretensye wierzycieli. Dla zapobieżenia więc takim nieprawnym stosunkom oznajmiono wierzycielom, iż w obec swych dłużników nie mają innego prawa, jak tylko żądanie zwrotu forszusowanych zaliczek, w którejto mierze dozwolone im być mogą prawne środki przymusowe, jako to: fantowanie dłużników, obłożenie sekwestrem ich dochodów, a wreszcie i areszt za długi; przymusowa praca wszelakoż żadną miarą nie może mieć miejsca. *(Lloyd.)*

Turcya.

(Wiadomości z Konstantynopola.)

Według listu napisanego do dziennika *Czas* z Konstantynopola pod dniem 26. grudnia, podało się wielu emigrantów piastujących stopnie oficerskie do dymisyi, poczem ze strony Porty wyliczono każdemu gratyfikacye 4000 piastrów. Za tę łaskę napisali emigranci do Porty uniżony adres z podziękowaniem, który zawierał 26 podpisów. Emigracya w Szumli już opuściła to miejsce, i przybyła dnia 26. grudnia do Konstantynopola dla odpłynięcia do Ameryki. (Donosiliśmy już telegrafem o przyszłem odpłynięciu emigrantów na sardyńskim brygu do Liwerpola.) Czas odjazdu wyznaczony jest na 15. stycznia. Na opędzenie kosztów podróży zezwoliła Porta 300,000 piastrów aż do Liwerpola, zkąd kosztem angielskiego rządu będą dalej odesłani. Rząd angielski przyrzekł także postarać się o pierwsze dla nich utrzymanie w Ameryce. Nawet pozostali tu emigranci otrzymali od angielskiego posła paszporty, by każdego czasu Turcyę opuścić mogli. Michał *Czajkowski*, który był pośrednikiem między emigracyą i zachodniemi mocarstwami, pozostanie tymczasem tam pod opieką Francyi, którato opieka jednak według najnowszego doniesienia została mu odebraną. —

Polscy emigranci: Adam *Hoszowski, Strzelecki, Kabath, Kozłowski i Treczkin* opuścili dnia 11. grudnia Alepo i udali się do Palestyny, gdzie zamyślają zwiedzić i opisać wszystkie ważniejsze miejsca hystoryczne. *(Lit. kor. austr.)*

(Wiadomości z nad granicy bośniańskiej.)

Z nad granicy bośniańskiej donoszą z d. 12. stycznia: Ludność w *Buna* zostawiła otworem pomieszkania swoje za wkroczeniem insurgentów do miasta. Wezyr znajduje się w w *Dubrava*. W razie potrzeby zgromadzić się mają w *Gubrica* na hasło dwóch wystrzałów działowych, rajasy ze *Stolacz* i *Paciteli* dla uderzenia na powstańców. Nowo mianowany gubernator bośniański, Hajreddin Basza przybył do Sarajewo. Seraskiera spodziewają się tam do 12. stycznia. *(Lit. kor. austr.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie z 20. stycznia.)

Lwów. Dziś sprzedawano na naszym targu korzec pszenicy po 19r.20k.; żyta 15r.30k.; jęczmienia 10r.; owsa 7r.10k.; kartofli 6r.30k.; — za cetnar siana płacono 4r.5k.; okłotów 3r.15k.; — sąg drzewa bukowego kosztował 33r., dębowego 28r. 45k.; sosnowego 25r. w. w. Prosa, hreczki i grochu nie było na targu. Drobna sprzedaż bez odmiany.

(Ceny targowe w obwodzie Stryjskim.)

Stry, 16. stycznia. Od 1. do 15. bieżącego miesiąca sprzedawano na targach w Bukaczowcach, Kałuszu, Mikołajowie, Rozdole i Stryju w przecięciu korzec pszenicy po 20r.—20r.—19r.30k.—20r.—20r.; żyta 14r.30k.—15r.—15r.30k.—15r.—15r.45k.; jęczmienia 12r.—14r.—11r.30k.—12r.—11r.45k.; owsa 4r.30k.—5r.30k.—6r.—6r.—6r.15k.; hreczki 10r.—10r.—9r.—9r.—10r.; kukurudzy w Bukaczowcach i Kałuszu po 13r.—11r.; kartofli 4r.—4r.40k.—5r.—5r. 30k.—4r.30k. Za cetnar siana płacono 2r.30k.—3r.45k.—3r.45k.—0—2r.; wełny w Bukaczowcach 200r. Za sąg drzewa twardego 10r. 30r.—10r.—16r.15k.—12r. 30k., miękkiego 7r.30k.—20r.—0—12r. 30k.—9r. Funt mięsa wołowego kosztował $6\frac{1}{2}$k.—9k.—8k.—$7\frac{1}{2}$k. —8k. i garniec okowity 2r.40k.—3r.20k.—4r.—2r.40k.—4r.15k. w. w.

Wrocław, 14. stycznia. Wczorajszy targ zbożowy był duży, okazywano wielką chęć kupna, nie do tyla jednakowoż, aby się ceny podniosły. Dobra pszenica znajduje łatwo nabywców; za białą płacono 49—56 sgr., żółtą 48—55 sgr. Żyto mniej, średnie 40—$40\frac{1}{2}$ sgr., najlepsze 41—42 sgr. Jęczmień w lepszych gatunkach poszukiwany, na podlejszy niema kupca; za średni płacą $25\frac{1}{2}$—27, najlepszy $27\frac{1}{2}$—29 sgr. Owies doszedł wysokiej ceny, stosownie do gatunku dają od $24\frac{1}{2}$—$26\frac{1}{2}$ sgr. Groch tylko w małych partyach 38—46 sgr.

Nasion olejnych niema na sprzedaż, żądano jednakowoż za rzepak 80—84 sgr. Lniane siemię w małych ilościach 50—55, na dobry gatunek 56—60 sgr.

Koniczynę sprzedawano tylko podlejszą, ale na taką kupcy niechciwi; ten więc gatunek spadł o $\frac{1}{6}$—$\frac{1}{4}$ sgr. Wszakże mowa jest o czerwonej, białej bardzo mało ofiarują. Wiadomości z Hamburga nie są dość pomyślne, aby naszych kupców zachęcić do znaczniejszych przedsiębiorstw.

Spirytus zaczyna się nanowo utrwalać. Z cynkiem w ciągu tygodnia nie było żadnych interesów. *(Czas.)*

Kurs lwowski.

Dnia 21. stycznia.

		gotówka		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	51	5	55
Dukat cesarski	„ „	5	53	5	57
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	11	10	14
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	58	1	59
Talar pruski	„ „	1	51	1	52
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	27	1	28
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	91	18	91	46

(Kurs wekslowy wiedeński z 18. stycznia.)

Amsterdam 179 p. 2. m. Augsburg $130\frac{1}{2}$ l. uso. Frankfurt $129\frac{1}{2}$ p. 3. m. Genua 150 l. 2. m. Hamburg $190\frac{1}{2}$ l. 2. m. Liworno $121\frac{3}{4}$ p. 2. m. Londyn 12.39. Paryż $152\frac{1}{2}$ l. 2. m. Marsylia $152\frac{1}{2}$ l. 2. m. Agio duk. ces —. Napol. —. Szuf. —. Agio srebra —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 20. stycznia.

PP. Kunaszewski Hieronim, z Żeliborów. — Nadermann Józef i Zeschick, c. k. cyrkularni komisarze, ze Stryja.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 20. stycznia.

PP. Głogowski Gustaw, do Żółkwi. — Dobek Konstanty, do Zaleszczyk.

Przegląd

spostrzeżeń meteorologicznych w miesiącu grudniu.

Średni stan barometru w tym miesiącu był = $28'' \; 0''' \; 10''''$, najwyższy przy wietrze wschodnim = $28'' \; 7''' \; 2''''$ był dnia 2go wieczór o godzinie 10tej; najniższy przy wietrze południowo-zachodnim = $27'' \; 3''' \; 10''''$ dnia 16go o godz. 2. z południa; stan ten najniższy trwał jednak tylko przez dwie godzin, a potem zaczął się szybko podnosić. W nocy z 15. na 16. była w *Sztutgardzie* burza do orkanu podobna, również w *Nagold* przez 12 godzin; tego samego dnia zerwała z wieży zamku rezydencyjnego w *Koburgu* czarno-czerwono-złotą chorągiew, potem obróciwszy się ku zachodowi, skończyła się gwałtownym deszczem wieczór, przyczem barometr był w najniższym stanie w tym miesiącu tak jak u nas. I u nas zerwała się ta burza, ale nie tak gwałtownie zrana tego samego dnia od strony południowo-zachodniej, a deszcz padał przez cały dzień, chociaż nie bardzo mocno. Różnica między największym a najmniejszym naciskiem powietrza w tym miesiącu jest znaczna i wynosi $15\frac{1}{3}$ linii wied. Średnie ciepło było = — 1,67° R.; największe = + 6'5° dnia 16go w południe; najmniejsze = — 7,5° dnia 10go zrana. Różnica między największem i najmniejszem ciepłem wynosiła tylko 1°. Całkiem pogodnych dni 0; półpogodnych 14, pochmurnych 17. Słońce jaśniało w 18 dniach, mgłę widziano w 17 dniach. Deszcz padał przez 6 dni, śnieg przez 8, ale przez dwa dni mało. Panujący kierunek wiatru: Zachodni—Połud.-zachodni; burz 6. Miesiąc ten był w porównaniu z przeszłorocznim grudniem bardzo łagodny.

Dr. Aleksander Zawadzki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 20, stycznia.

Pora	Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	$28'' \; 3''' \; 7''''$	— 4°	— 1°	połud.-wschodni	pochm. mgła
2 god. zr.	28 3 7	— 1°	— 4°	wschodni	„
10 g. w.	28 3 7	— 3°		„	„

TEATR.

Dziś: ostatnie przedstawienie tancerzy wied., i komed. niem.: **Bekommen oder geben.“**

Główny Redaktor **M. Srzeniawa Sartyni.** Z c. k. galic. drukarni rządowej.